SURUNKALI YURAK YETISHMOVCHILIGI BILAN KASALLANGAN BEMORLARDA INSTRUMENTAL TEKSHIRUVLAR SAMARADORLIGI

G'anijonboyev Sardorbek Shuxratjon o'g'li
CAMU Kardiologiya yo'nalishi 1-bosqich ordinatori

Annotatsiya. Surunkali yurak yetishmovchiligi yurak-qon tomir tizimining muhim klinik muammolaridan biri bo'lib, bemorlarning hayot sifatini pasaytiradi va takroriy gospitalizatsiya xavfini oshiradi. Kasallikni erta aniqlash, yurakning strukturaviy va funksional o'zgarishlarini baholash hamda davolash taktikasini belgilashda instrumental tekshiruvlar muhim ahamiyatga ega. Mazkur tezisda elektrokardiografiya, exokardiografiya, ko'krak qafasi rentgenografiyasi va Holter monitoringining surunkali yurak yetishmovchiligini tashxislashdagi imkoniyatlari tahlil qilinadi. Instrumental tekshiruvlarni kompleks qo'llash kasallikning klinik xususiyatlarini aniqlashtirish va individual davolash yondashuvini shakllantirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: surunkali yurak yetishmovchiligi, instrumental diagnostika, elektrokardiografiya, exokardiografiya, chiqarish fraksiyasi, Holter monitoringi, yurak funksiyasi.

Dolzarbligi. Surunkali yurak yetishmovchiligi yurakning organizm metabolik ehtiyojlarini qondirish uchun yetarli qon hayday olmasligi yoki yurak bo'shliqlarining qon bilan to'lishi buzilishi natijasida yuzaga keladigan klinik sindromdir. Ushbu kasallik hansirash, tez charchash, jismoniy zo'riqishga chidamlilikning pasayishi va periferik shishlar bilan namoyon bo'lishi mumkin. Yurak ishemik kasalligi, arterial gipertenziya, kardiomiopatiyalar va yurak klapanlari patologiyasi uning asosiy sabablaridan hisoblanadi. Kasallikni o'z vaqtida aniqlash va uning og'irligini to'g'ri baholash asoratlarning oldini olish hamda davolash samaradorligini oshirishda muhimdir [1, 2].

Surunkali yurak yetishmovchiligi bilan kasallangan bemorlarda asosiy instrumental tekshiruvlarning diagnostik imkoniyatlarini va ularning kasallikni aniqlashdagi klinik ahamiyatini tahlil qilish. Tezis surunkali yurak yetishmovchiligi diagnostikasiga oid xalqaro klinik tavsiyalar va ilmiy adabiyotlar tahliliga asoslangan. Elektrokardiografiya, exokardiografiya, ko'krak qafasi rentgenografiyasi va Holter monitoringining diagnostik imkoniyatlari o'rganildi. Tekshiruvlarning yurak ritmi, yurak bo'shliqlari tuzilishi, chap qorincha funksiyasi va o'pka qon aylanishidagi dimlanish belgilarini aniqlashdagi ahamiyati ko'rib chiqildi.

Elektrokardiografiya yurak ritmi va o'tkazuvchanlik buzilishlari, atrial fibrillyatsiya, miokard gipertrofiyasi va ayrim ishemik o'zgarishlarni aniqlash imkonini beradi. Exokardiografiya esa yurak yetishmovchiligi diagnostikasining asosiy instrumental usullaridan biri bo'lib, chap qorincha chiqarish fraksiyasi, yurak bo'shliqlari o'lchamlari, miokard qisqaruvchanligi, diastolik funksiya va klapanlar holatini baholashga yordam beradi [1, 2]. Chap qorincha chiqarish fraksiyasi yurak yetishmovchiligi fenotipini aniqlashda muhim ko'rsatkich hisoblanadi. Chiqarish fraksiyasi 40% yoki undan past bo'lgan bemorlarda pasaygan chiqarish fraksiyali yurak yetishmovchiligi kuzatiladi. Biroq chiqarish fraksiyasining saqlanganligi yurak faoliyatining barcha jihatlari normal ekanligini anglatmaydi. Bunday holatlarda diastolik disfunksiya va yurakning to'lish bosimi oshishi bilan bog'liq belgilarni ham baholash zarur [2, 3].

Ko'krak qafasi rentgenografiyasi yurak kattalashishi, o'pka qon aylanishidagi dimlanish va plevral suyuqlik belgilarini aniqlashda yordamchi usul hisoblanadi. Holter monitoringi esa standart elektrokardiografiyada qayd etilmasligi mumkin bo'lgan epizodik aritmiyalarni aniqlash imkonini

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

beradi. Ushbu tekshiruvlar bemorning klinik holatiga va mavjud ko‘rsatmalarga qarab qo‘llanadi. Instrumental tekshiruvlarning o‘zaro to‘ldiruvchi xususiyatlari ularni kompleks baholash zarurligini ko‘rsatadi. EKG yurakning elektr faolligi, exokardiografiya strukturaviy va funksional holati, rentgenografiya ko‘krak qafasidagi radiologik o‘zgarishlar, Holter monitoringi esa yurak ritmining vaqt davomida o‘zgarishi haqida ma’lumot beradi. Shu sababli tekshiruv natijalarini klinik belgilar, anamnez va laborator ko‘rsatkichlar bilan birgalikda talqin qilish tashxisni aniqlashtirishga yordam beradi.

Xulosa. Surunkali yurak yetishmovchiligi bilan kasallangan bemorlarda instrumental tekshiruvlar kasallikning strukturaviy va funksional xususiyatlarini aniqlashda muhim o‘rin tutadi. Exokardiografiya yurak funksiyasini baholash va yurak yetishmovchiligi fenotipini aniqlashda yetakchi ahamiyatga ega. Elektrokardiografiya, ko‘krak qafasi rentgenografiyasi va Holter monitoringi esa qo‘shimcha diagnostik ma’lumot beradi. Instrumental tekshiruvlarni kompleks qo‘llash hamda ularning natijalarini klinik ma’lumotlar bilan birgalikda baholash bemorlarni to‘g‘ri tashxislash va individual davolash taktikasini tanlash uchun muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bozkurt B., Coats A.J.S., Tsutsui H., et al. Universal Definition and Classification of Heart Failure. *Journal of Cardiac Failure*. 2021;27(4):387–413. doi:10.1016/j.cardfail.2021.01.022.
2. Heidenreich P.A., Bozkurt B., Aguilar D., et al. 2022 AHA/ACC/HFSA Guideline for the Management of Heart Failure. *Journal of the American College of Cardiology*. 2022;79(17)–e421. doi:10.1016/j.jacc.2021.12.012.
3. McDonagh T.A., Metra M., Adamo M., et al. 2021 ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure. *European Heart Journal*. 2021;42(36):3599–3726. doi:10.1093/eurheartj/ehab368.
4. McDonagh T.A., Metra M., Adamo M., et al. 2023 Focused Update of the 2021 ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure. *European Heart Journal*. 2023;44(37):3627–3639. doi:10.1093/eurheartj/ehad195.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.